

N:o 9.

Ank. till Riksd. kansli den 6 maj 1901, kl. 1 e. m.

Sammanstatta stats- och lagutskottets utlåtande n:o 7, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse af 1 och 8 §§ i grufvestadgan den 16 maj 1884.

Uti en till Riksdagen aflåten proposition (n:o 7) af den 21 december 1900 har Kongl. Maj:t, under åberopande af propositionen bilagda utdrag utaf i statsrådet och högsta domstolen förda protokoll, föreslagit Riksdagen att antaga följande förslag till

»Lag

om ändrad lydelse af 1 och 8 §§ i grufvestadgan den 16 maj 1884.

Härigenom förordnas, att 1 och 8 §§ i grufvestadgan den 16 maj 1884 skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Föremål för inmutning och bearbetande af den, som sig dertill anmäler, äro de mineralfyndigheter, hvilka innehålla:

1:o) malmerna till följande metaller, nemligen: guld, silfver, platina, qvicksilfver, bly, koppar, jern med undantag af sjö- och myrmalmer, mangan, krom, kobolt, nickel, zink, tenn, titan, molybden, wolfram, vismut, antimon och arsenik;

2:o) svafvelkis, magnetkis och grafit.

Å kronojord, som står under kronans omedelbara förvaltning eller blifvit för kronans räkning till brukning på viss tid åt annan upplåten, kunna inmutas jemväl de mineralfyndigheter, hvilka innehålla apatit och magnesit.

Förut inmutad eller bearbetad mineralfyndighet, som blifvit sönad, må å nyo inmutas, så framt fyndigheten, enligt hvad ofvan är sagdt, utgör föremål för inmutning.

8 §.

Inom det inmutade området eller utmålet eger inmutaren uteslutande rätt att, med de vilkor och inskränkningar, denna stadga innehåller, bearbeta och tillgodogöra sig såväl den inmutade mineralfyndigheten som äfven andra inmutningsbara mineral, dock icke apatit och magnesit å annan jord än sådan kronojord, der inmutning af fyndigheter, innehållande dessa mineral, är lofgifven.

Förutom de mineral, hvilka inmutaren efter hvad nu är sagdt eger tillgodogöra sig, må öfriga mineraliska ämnen inom det inmutade området eller utmålet äfven af honom brytas, i den mån sådant är erforderligt för grufarbetets ändamålsenliga drifvande, och ege inmutaren deraf använda hvad för grufdriftens ändamål behöfves. Hvad sålunda icke användes må inmutaren ock behålla, så framt det icke af jordegaren mot erläggande af godtgörelse för brytnings- och uppfodringskostnader afhemtas, om inmutningspunkten är belägen i Norrbottens, Vesterbottens, Jemtlands eller Vesternorrlands län, inom ett år, men eljest inom sextio dagar efter tillsägelse. Jordegarens rätt i detta afseende utöfvas å kronojord, som under ständig besittningsrätt innehafves eller är till boställe anslagen, af kronoåboen eller boställsinnehafvaren.

Uppstår tvist om beloppet af den godtgörelse, hvarom nu är sagdt, gånge med bestämmandet deraf såsom i 12 § stadgas, dock att, der skiljemän anlitas, parterne skola stånda hvar sina kostnader och gälta hvardera halfva kostnaden för skiljemännens sammanträde; och varde tiden för afhemtandet räknad från det att godtgörelsens belopp blifvit slutligen bestämdt.»

Med anledning af denna Kongl. Maj:ts framställning afgaf det sammansatta stats- och lagutskottet den 18 april innevarande år utlåtande, och yttrade utskottet dervid, bland annat, följande:

»Vid pröfning af förevarande förslag har utskottet visserligen funnit det synnerligen önskvärdt, att åtgärder måtte vidtagas för beredande af möjlighet till bearbetning och tillgodogörande af inom landet befintliga apatit- och magnesitfyndigheter; och har utskottet, i likhet med hvad kommerskollegium i sitt omförmälda utlåtande anfört samt jemväl chefen för finansdepartementet till statsrådsprotokollet uttalat, ansett, att vid en lagstiftning för åstadkommande af bestämmelser härutinnan inmutningsprincipen bör komma till användning och att för ty dessa mineral böra förklaras för inmutningsbara.

Beträffande frågan, huruvida bestämmelserna härom böra, på sätt i föreliggande förslag skett, inrymmas i grufvestadgan eller, såsom kommerskollegium föreslagit, uti en särskild författning, har utskottet ansett sig böra förordna det förstnämnda förfarings sättet.

Uti inmutningsrättens princip torde ligga, att denna rätt skall vara ett verksamt medel till befordrande af intresset för eftersökande af nya mineralfyndigheter. Då det emellertid, enligt hvad utskottet inhemtat, lärer å kronojord förefinnas åtskilliga redan upptäckta och undersökta såväl apatit- som magnesitförekomster samt koncession å bearbetandet af en apatitfyndighet redan lärer hafva beviljats, och ansökningar om koncession å tillgodogörandet af magnesitfyndigheter af enskilda personer och bolag äfven blifvit gjorda, synes det utskottet vara mot berörda princip stridande, att de nu föreslagna bestämmelserna angående rätt till inmutning af mineral utaf ifrågasvarande slag skulle blifva gällande å jemväl dessa fyndigheter. Utskottet har därför ansett, att ett särskildt öfvergångsstadgande beträffande dessa borde i lagen införas.

Vidare har utskottet funnit det tvifvelaktigt, huruvida icke den i 8 § af grufvestadgan meddelade bestämmelsen derom, att inmutare eger inom det inmutade området uteslutande rätt att bearbeta och tillgodogöra sig såväl den inmutade mineralfyndigheten som äfven andra inmutningsbara mineral, skulle kunna verka derhän, att den, som vid tiden för den föreslagna lagens trädande i kraft har inmutning å något då inmutningsbart ämne, skulle, derigenom att apatit och magnesit i grufvestadgan upptagas bland inmutningsbara mineral, blifva berättigad att bearbeta och tillgodogöra sig jemväl dessa. Utskottet har därför velat ifrågasätta, huruvida icke i lagen borde intagas ett förtydligande i detta hänseende.

Då utskottet ansett, att såväl sistnämnda fråga som jemväl

den närmare formuleringen af ofvannämnda, enligt utskottets förmenande, erforderliga öfvergångsstadgande böra till Kongl. Maj:ts bepröfvande hänskjutas, finner utskottet sig icke kunna tillstyrka Riksdagen att för närvarande antaga föreliggande förslag.

Då ärendet derefter förekom till behandling uti Riksdagen, gjordes af herr statsrådet och chefen för justitiedepartementet framställning derom, att, till undanrödjande af de utaf utskottet framställda betänkligheter mot det föreliggande förslaget, i detsamma måtte intagas ett öfvergångsstadgande med föreskrift, att i fråga om inmutning, som sökts före innevarande års utgång, lagen ej skulle ega tillämpning, der ej inmutning blifvit sökt för kronans räkning; och blef till följd häraf frågan af Riksdagens båda kamrar till utskottet återförvisad.

Vid ärendets förnyade behandling har utskottet funnit det ifrågasatta öfvergångsstadgandet tillgodose de önskingar, som af utskottet uttalats i dess ofvanberörda utlåtande. Genom ett sådant stadgande synes nemligen dels tydliggöras, att äldre inmutningar icke komma att gälla apatit- och magnesitfyndigheter, dels jemväl beredas kronan möjlighet att inmuta redan kända och undersökta fyndigheter af sistberörda slag under den tid, som förflyter, innan rätten att inmuta desamma varder öppen för alla, hvarigenom torde kunna unvikas den konkurrens, som, derest Kongl. Maj:ts förslag antoges oförändradt, otvifvelaktigt vid lagens trädande i kraft skulle komma att uppstå om desamma; och är utskottet förvissadt, att Kongl. Maj:t kommer att i största möjliga utsträckning använda den kronan sålunda medgifna rätten att inmuta nämnda slags fyndigheter.

Utskottet har emellertid fäst sin uppmärksamhet dervid, att möjligheten att tillgodogöra sig apatit- och magnesitfyndigheter skulle kunna förminsкас derigenom, att under innevarande år utmål kunna komma att läggas å en stor del inmutningar, belägna å områden, der redan kända apatit- och magnesitfyndigheter förefinnas, samt derigenom att under tiden, till dess ifrågavarande lag kan träda i kraft, än flere inmutningar kunna göras å liknande ställen. Då emellertid, enligt hvad utskottet erfarit, förekomsten af jern eller andra inmutningsbara mineral å en stor del af dessa inmutningar lärer vara så ringa, att utmålsläggning å desamma icke kan enligt grufvestadgan medgifvas, derest yrkande framställes om deras för-

klarande för ogiltiga, har utskottet velat uttala den förhoppningen, att Kongl. Maj:t måtte vid utmålsläggningar å sådana platser låta i berörda syfte genom ombud bevaka kronans rätt såsom jordegare.

På grund af hvad ofvan anförts, får utskottet hemställa,

att Riksdagen, med förklarande, att Kongl. Maj:ts förevarande proposition icke kan oförändrad bifallas, ville för sin del antaga följande

Lag

om ändrad lydelse af 1 och 8 §§ i grufvestadgan den 16 maj 1884.

Häri genom förordnas, att 1 och 8 §§ i grufvestadgan den 16 maj 1884 skola erhålla följande ändrade lydelse:

1 §.

Föremål för inmutning och bearbetande af den, som sig der till anmäler, äro de mineralfyndigheter, hvilka innehålla:

1:o) malmerna till följande metaller, nemligen: guld, silfver, platina, qvicksilfver, bly, koppar, jern med undantag af sjö- och myrmalmer, mangan, krom, kobolt, nickel, zink, tenn, titan, molybden, wolfram, vismut, antimon och arsenik;

2:o) svafvelkis, magnetkis och grafit.

Å kronojord, som står under kronans omedelbara förvaltning eller blifvit för kronans räkning till brukning på viss tid åt annan upplåten, kunna inmutas jemväl de mineralfyndigheter, hvilka innehålla apatit och magnesit.

Förut inmutad eller bearbetad mineralfyndighet, som blifvit sönad, må å nyo inmutas, så framt fyndigheten, enligt hvad ofvan är sagdt, utgör föremål för inmutning.

8 §.

Inom det inmutade området eller utmålet eger inmutaren uteslutande rätt att, med de vilkor och inskränkningar, denna stadga innehåller, bearbeta och tillgodogöra sig såväl den inmutade mineralfyndigheten som äfven andra inmutningsbara mineral, dock icke apatit och magnesit å annan jord än sådan kronojord, der inmutning af fyndigheter, innehållande dessa mineral, är lofgifven.

Förutom de mineral, hvilka inmutaren efter hvad nu är sagdt eger tillgodogöra sig, må öfriga mineraliska ämnen inom det inmutade området eller utmålet äfven af honom brytas, i den mån sådant är erforderligt för grufarbetets ändamålsenliga drifvande, och ege inmutaren deraf använda hvad för grufdriftens ändamål behöfves. Hvad sålunda icke användes må inmutaren ock behålla, så framt det icke af jordegaren mot erläggande af godtgörelse för brytnings- och uppfodringskostnader afhemtas, om inmutningspunkten är belägen i Norrbottens, Vesterbottens, Jemtlands eller Vesternorrlands län, inom ett år, men eljest inom sextio dagar efter tillsägelse. Jordegarens rätt i detta afseende utöfvas å kronojord, som under ständig besittningsrätt innehafves eller är till boställe anslagen, af kronoåboen eller boställsinnehafvaren.

Uppstår tvist om beloppet af den godtgörelse, hvarom nu är sagdt, gånge med bestämmandet deraf såsom i 12 § stadgas, dock att, der skiljemän anlitas, parterne skola stånda hvar sina kostnader och gälda hvardera halfva kostnaden för skiljemännens sammanträde; och varde tiden för afhemtandet räknad från det att godtgörelsens belopp blifvit slutligen bestämdt.

I fråga om inmutning, som sökts före innevarande års utgång, eger denna lag icke tillämpning, der ej inmutningen blifvit sökt för kronans räkning.

Stockholm den 6 maj 1901.

På det sammansatta stats- och lagutskottets vägnar:

G. TORNERHJELM.

Reservationer:

af herrar *G. D. R. Tornerhjelm* och *F. A. Almgren*.

Herr *E. Trygger* har begärt få antecknadt, att han icke deltagit i detta ärendes behandling inom utskottet.